



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Politics in France: A country study

Noldus, T.

Citation

Noldus, T. (1970). Boekbespreking van: Politics in France: A country study. *Acta Politica*, 5: 1969/1970(2), 224-225. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451225>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451225>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

die de raad pleegt te behandelen, de besluitvaardigheid, de agenda, het secretariaat, de relatie tot de departementen.

Van Maarseveen oordeelt er positief over dat de bevoegdheden van de ministerraad door een college worden uitgeoefend. Het is naar zijn mening de verdienste geweest van de ministerraad in de laatste decennia, dat men heeft gepoogd de ernstige nadelen van het collegiaal beraad te ontgaan. De ministerraad werkt hoogst efficiënt.

Daartegenover staan verschijnselen die Van Maarseveen ook signaleert, zonder er evenwel conclusies aan te verbinden ten aanzien van de heerschappij van de ministerraad: 'De procedures die tot besluitvorming leiden, verzekeren evenwel onvoldoende degelijkheid en veelzijdigheid. De stelselmatigheid van de besluitvorming laat eveneens te wensen over. (De bewerktuiging van de raad is te gering om beleidsinitiatie door de raad in wenselijke omvang mogelijk te maken). Voorts is de uitvoering van de beslissingen niet door enigerlei vorm van toezicht zeker gesteld'.

Moge Van Maarseveens betoog dus niet in alle opzichten geheel consistent lijken, er is niettemin veel reden, met deze oratie zeer ingenomen te zijn. Ze verschaft veel informatie over een invloedrijk maar grotendeels in het verborgen werkend college, de benadering van het onderwerp is fris en origineel, de wijze waarop problemen worden gesteld stimuleert beoefenaars van het staatsrecht, politicologen en politici tot voortgezet creatief denken. Ook werd zelden een inaugurele rede zo fraai uitgegeven. Kennisneming derhalve warm aanbevolen.

J. VAN PUTTEN

EHRMANN, HENRY W., *Politics in France. A country study.* Boston (Little, Brown & Comp.), 1968. —368 p.

Ehrmann's studie van het politieke systeem in Frankrijk vormt een onderdeel uit de reeks vergelijkende areastudies van vnl. ontwikkelde landen, die onder redactie van Almond, Coleman en Pye in *The Little, Brown Series in Comparative Politics*, verschijnen.

De bedoeling van de serie is om via een gemeenschappelijke analyse-approach individueel verschillende politieke systemen beter en cumulatief vergelijkbaar te maken, waardoor de vergelijkende politicologie meer dan voorheen zal kunnen bijdragen tot de politicologische theorievorming.

Als gemeenschappelijke approach voor deze studies geldt het functionele analyse-paradigma, dat Almond en Coleman in 1960 in hun boek *The Politics of the Developing Areas* hebben ontwikkeld en dat in 1966 door Almond en Powell nader is uitgewerkt en verfijnd voor de analyse van meer ontwikkelde politieke systemen in *Comparative Politics A Developmental Approach*.

De bezwaren tegen Ehrmann's studie gelden eerder het functionele paradigma van Almond dan Ehrmann's toepassing ervan. Het grote tekort in Almond's schema is dat functies en structuren waardoor deze functies vervuld worden, nauwelijks van elkaar te onderscheiden zijn. Dit is op zich niet zo verwonderlijk gezien Almond's methoden om via een observatie van bestaande structuren de functies van een politiek systeem te bepalen. Toepassing van dit aldus ontworpen functionele schema levert daardoor echter bij de operationalisatie het bezwaar op dat de functionele analyse veel gaat lijken op een structurele beschrijving, waardoor de bovenvermelde opzet tot theorievorming teloor dreigt te gaan. Hetzelfde ervaart men overigens ook bij concrete toepassing van Merton's sociologisch paradigma.

De toepassing van Almond's schema bij de analyse van Frankrijks politiek systeem heeft voor Ehrmann het onbetwistbare voordeel gehad dat hij voortdurend genoodzaakt was de waargenomen politieke verschijnselen in een grotere

culturele en politieke context te beschouwen. Het nadeel is dat de auteur in zijn boek wel een functionele indeling van hoofdstukken heeft weten te bereiken, maar binnen deze hoofdstukken toch voornamelijk structureel beschrijvend en veronderstellend te werk is moeten gaan. Door het hele boek heen zien we dat Ehrmann steeds de politieke cultuur als belangrijkste verklarende grond voor politieke verschijnselen probeert aan te voeren; een politieke cultuur zoals die d.m.v. politieke socialisatie van de ene generatie op de andere wordt overgedragen als een, zoals Verba het noemt 'mixture of attitudes in a mixture of historical periods'.

Een belangrijk kenmerk van deze politieke cultuur in Frankrijk is het gelijkheidsbeginsel, dat volgens Ehrmann veel dieper geworteld is dan het vrijheidsbeginsel. Het egalitaire principe leidt tot een eeuwige rebellie tegen iedere vorm van autoriteit, of deze nu belichaamd wordt in een regering, partij, vakbond of vereniging. De Fransman is hierdoor individualist geworden met een grote afkeer van het compromis.

Deze trek in de Franse cultuur heeft er volgens Ehrmann toe geleid dat een modern en sterk partijwezen nooit van de grond is gekomen en een vakbeweging of andere georganiseerde verenigingen nooit een belangrijke rol in het Franse politieke leven hebben gespeeld. Vanzelfsprekend leiden deze individualistische factoren tot zwakke regeringscoalities. Ehrmann spreekt dan ook over een atomistisch systeem. De Franse kiezer beschouwt de volksvertegenwoordiger als zijn persoonlijke ambassadeur te Parijs. De afgevaardigde handelt dienovereenkomstig, een feit waardoor de regeringscoalities in de 3e en 4e republiek steeds zo tijdelijk en instabiel bleken te zijn.

In een dergelijke situatie vindt Ehrmann de roep om een sterke man niet zo onbegrijpelijk, omdat deze, door de grote afstand tussen hem en het volk, het gelijkheidsprincipe niet direct aantast.

Ehrmann onderkent dan ook in de geschiedenis van Frankrijk sinds de revolutie een voortdurend elkaar afwisselende reeks van benadrukking van representatieve waarden en de roep om de sterke man. D.w.z. dat het representatieve systeem steeds wordt afgewisseld door het plebiscitaire systeem met haar referenda, of dat de *volonté générale* met de sterke man, die deze wil formuleert, steeds de partijverdeeldheid met haar oligarchieën opvolgt. Men zou het kunnen aanduiden als de periodieke overheersing van de ideeën van of Montesquieu of Rousseau.

Na de partijpolitieke twisten en onenigheden van de 3e en 4e republiek was volgens deze theorie een De Gaulle met vertrouwensplebiscieten in plaats van parlementaire debatten dan ook onvermijdelijk.

Volgens Ehrmann heeft Frankrijk tot nu toe nog steeds geen volwassen democratie gekend, omdat de genoemde kenmerken en door de Fransen geaccepteerde waarden in hun cultuur steeds in strijd zijn met de behoeften van een politiek systeem, dat vrijheid met autoriteit combineert.

Bij deze conclusie speelt Ehrmann's eigen visie op een volwassen democratie een te grote rol, welk feit vaker bij zijn beschouwingen meespeelt. Vele verschijnselen die Ehrmann eerder frapperend dan normaal vindt vanuit zijn Amerikaanse optiek wekken bij mij juist de indruk van het tegengestelde. Ehrman's boek levert een beter en dieper inzicht in de werking en functionering van het Franse politieke systeem, maar mag niet zonder meer een bijdrage tot theorievorming — het doel van de functionele approach — genoemd worden.

T. NOLDUS